TIESAS RĪKOJUMS (septītā palāta)

2015. gada 17. novembrī*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu — Tiesas Reglamenta 99. pants — Direktīva 79/7/EEK — 4. panta 1. punkts — Vienlīdzīga attieksme pret vīriešu un sieviešu dzimuma darba ņēmējiem — Nepilna darba laika darba ņēmēji, galvenokārt sieviešu dzimuma — Valsts tiesiskais regulējums, kurā ir paredzēts bezdarbnieka pabalsta maksimālais apmērs — Tiesiskais regulējums, saskaņā ar kuru šī apmēra aprēķināšanai tiek izmantota nepilna darba laika darba ņēmēju darba laika un pilna laika darba ņēmēju darba laika savstarpējā attiecība

Lieta C-137/15

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Tribunal Superior de Justicia de la Comunidad Autónoma del País Vasco* (Basku zemes autonomās kopienas Augstākā tiesa, Spānija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2015. gada 24. februārī un kas Tiesā reģistrēts 2015. gada 20. martā, tiesvedībā

María Pilar Plaza Bravo

pret

Servicio Público de Empleo Estatal Dirección Provincial de Álava .

TIESA (septītā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētāja K. Toadere [*C. Toader*], tiesneši A. Prehala [*A. Prechal*] (referente) un E. Jarašūns [*E. Jarašiūnas*],

ģenerāladvokāte E. Šarpstone [*E. Sharpston*],

sekretārs A. Kalots Eskobars [*A. Calot Escobar*],

ņemot vērā rakstveida procesu,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

— Spānijas Karalistes vārdā – *L. Banciella Rodríguez-Miñón* un *A. Gavela Llopis*, pārstāvji,

— Eiropas Komisijas vārdā – *S. Pardo Quintillán* un *A. Szmytkowska*, kā arī – *D. Martin*, pārstāvji,

ņemot vērā pēc ģenerāladvokāta uzklausīšanas pieņemto lēmumu sniegt atbildi, izdodot motivētu rīkojumu atbilstoši Tiesas Reglamenta 99. pantam,

izdod šo rīkojumu.

* Tiesvedības valoda – spāņu.

Rīkojums

1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Padomes 1978. gada 19. decembra Direktīvas 79/7/EEK par pakāpenisku vienlīdzīgas attieksmes principa pret vīriešiem un sievietēm īstenošanu sociālā nodrošinājuma jautājumos (OV 1979, L 6, 24. lpp.) 4. panta 1. punktu.

2 Šis lūgums tika iesniegts tiesvedībā, kurā *Plaza Bravo* vēršas pret *Servicio Público de Empleo Estatal Dirección Provincial de Álava* (Valsts nodarbinātības dienesta Alavas provinces pārvalde, turpmāk tekstā – "*SPE*") par saņemtā bezdarbnieka pabalsta apmēru.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

3 Saskaņā ar Direktīvas 79/7 2. pantu tā ir piemērojama tostarp darba ņēmējiem, kuru nodarbinātība ir tikusi pārtraukta piespiedu bezdarba dēļ. Turklāt minētā direktīva saskaņā ar tās 3. pantu attiecas uz tiesību aktos noteiktajām sistēmām, kas nodrošina aizsardzību bezdarba gadījumā.

4 Minētās direktīvas 4. panta 1. punktā ir paredzēts:

"Vienlīdzīgas attieksmes princips nozīmē to, ka nepastāv nekāda – ne tieša, ne netieša – diskriminācija dzimuma dēļ, jo īpaši atsaucoties uz civilo vai ģimenes stāvokli, konkrēti, attiecībā uz:

— sociālā nodrošinājuma sistēmu darbības apjomu un pieejas nosacījumiem,

— pienākumu veikt iemaksas un iemaksu aprēķināšanu,

— pabalstu aprēķināšanu, ietverot palielinājumus, kas maksājami attiecībā uz laulāto un par apgādājamiem, un nosacījumus, kas reglamentē termiņus, kuros ir tiesības uz pabalstiem, un to saglabāšanu."

Spānijas tiesības

5 Vispārējā likuma par sociālo nodrošinājumu (*Ley General de Seguridad Social*), kas ir apstiprināts ar Karaļa 1994. gada 20. jūnija likumdošanas dekrētu Nr. 1/94 (1994. gada 29. jūnija *BOE* Nr. 154, 20658. lpp.; turpmāk tekstā – "*LGSS*") un kāds tas ir piemērojams pamatlietā, 211. pantā ir noteikts:

"1. Bezdarbnieka pabalsta apmēra bāze ir vidējais no pēdējo 180 [darba] dienu laikā veikto bezdarba iemaksu bāzes.

[..]

2. Bezdarbnieka pabalsta apmērs tiek noteikts, bezdarbnieka pabalsta apmēra aprēķina bāzei piemērojot šādus procentus: 70 % – pirmo simt astoņdesmit dienu laikā un 50 % – sākot no simt astoņdesmit pirmās dienas.

3. Maksimālais bezdarbnieka pabalsta apmērs ir 175 % no dažādiem mērķiem izmantojamā publiskā ienākumu indeksa [*indicador público de rentas de efectos múltiples*, turpmāk tekstā – "*IPREM*"], izņemot, ja darba ņēmēja apgādībā ir viens vai vairāki bērni, šādā gadījumā šis apmērs ir attiecīgi 200 % vai 225 % no [*IPREM*].

Minimālais bezdarbnieka pabalsta apmērs attiecīgi ir 107 % vai 80 % no [*IPREM*] atkarībā no tā, vai darba ņēmēja apgādībā ir vai nav bērni.

Tāda bezdarba gadījumā, kas rodas, zaudējot nepilna darba laika darbu vai pilna darba laika darbu, iepriekšējos punktos minētais pabalsta maksimālais un minimālais apmērs tiek noteikts, ņemot vērā [*IPREM*], kas aprēķināts, ņemot vērā pēdējo 180 dienu laikā nostrādāto vidējo stundu skaitu, kas minēts šī panta 1. punktā, un izsverot šo vidējo stundu skaitu atbilstoši nepilna darba laika vai pilna darba laika darba dienām šajā laikposmā.

[*IPREM*], kas ņemts vērā šajā punktā, ir tas, kurš bija spēkā tiesību rašanās brīdī, palielināts par vienu sestdaļu.

[..]"

Pamatlieta un prejudiciālais jautājums

6 No lēmuma par prejudiciāla jautājuma uzdošanu izriet, ka prasītāja pamatlietā kopš 1977. gada 30. marta strādāja par viesmīli viesnīcu ķēdei piederošā viesnīcā. Viņa noslēdza līgumu uz nenoteiktu laiku par nepilna darba laiku, saskaņā ar kuru viņas darba laiks atbilda 60 % no pilna laika darba ņēmēju darba laika. Viņa veica iemaksas Spānijas vispārējā sociālā nodrošinājuma sistēmā.

7 2013. gada 9. maijā viņa tika atlaista no darba kolektīvas atlaišanas procedūrā saimniecisku, organizatorisku un ar ražošanu saistītu iemeslu dēļ, kas ietekmēja vairākus minētās viesnīcu ķēdes uzņēmumus, skarot kopumā 359 darba ņēmējus, no kuriem 317 bija sievietes un 42 – vīrieši.

8 Pēc darba līguma izbeigšanas prasītāja pamatlietā iesniedza pieteikumu uz iemaksām balstīta bezdarbnieka pabalsta saņemšanai, ko 2013. gada 15. maijā *SPE* viņai piešķīra 720 dienu ilgam laikposmam, sākot no 2013. gada 10. maija. Sākotnējais šī pabalsta apmērs EUR 21,74 dienā tika aprēķināts divos posmos.

9 Pirmajā posmā bezdarbnieka dienas pabalsts tika aprēķināts, saskaņā ar *LGSS* 211. panta 2. punktu reizinot dienas apmēra pamatsummas bāzi ar 70 %. Šī pamatsumma tika iegūta, dalot ar 30 vidējo mēneša atalgojumu, ko prasītāja pamatlietā bija saņēmusi par pēdējām 180 darba dienām, proti, EUR 1 554,52. Tādējādi dienas pabalsta apmērs bija EUR 36,27.

10 Otrajā posmā šī dienas pabalsta robežas tika noteiktas atbilstoši maksimālajam apmēram, kas ir noteikts saskaņā ar *LGSS* 211. panta 3. punktu. Vispirms, tā kā prasītājai pamatlietā nebija apgādājama bērna, tad bezdarbnieka pabalsta maksimālais apmērs mēnesī tika noteikts, 2013. gada *IPREM* par vienu mēnesi, EUR 532,51, palielinātam par vienu sestdaļu, sareizinot ar 175 %. Iegūtās summas apmērs bija EUR 1 087,20. Pēc tam šī summa tika izdalīta ar 30, lai iegūtu maksimālo bezdarbnieka pabalsta apmēru dienā. Visbeidzot, šim maksimālajam apmēram dienā, kas bija EUR 36,24, tika piemērots 60 % koeficients, kas atbilst prasītājas pamatlietā nepilna darba laika darbam, jo tas ir 60 % no pilna darba laika darba. Šajā aprēķinā tika iegūta summa EUR 21,74 apmērā, kas atbilst šī rīkojuma 8. punktā norādītajai summai.

11 Prasītāja pamatlietā iesniedza administratīvu sūdzību, lūdzot nepiemērot viņai iepriekš minēto koeficientu. Šī sūdzība ar *SPE* 2013. gada 3. jūlija lēmumu tika noraidīta. *Juzgado de lo social nº3 de Vitoria-Gasteiz* (Vitorijas–Gasteisas Darba un sociālo lietu tiesa Nr. 3) ar savu 2014. gada 30. jūnija spriedumu, pamatojoties uz *LGSS* 211. panta 3. punktu, apstiprināja šo lēmumu.

12 Iesniedzējtiesa, kurā iesniegta apelācijas sūdzība par šo spriedumu, vispirms paskaidro, ka nepilna darba laika darba ņēmēju lielākā daļa Spānijā ir sievietes. Šo vispārzināmo faktu it īpaši apstiprina *Instituto Nacional de Estadística* (Valsts Statistikas institūts) 2014. gada decembrī veiktais nodarbināto

iedzīvotāju apsekojums, kurš parāda, ka 25,3 % no nodarbinātajām sievietēm, proti, katra ceturtā sieviete, Spānijā strādā nepilna darba laika darbu, savukārt tikai 7,8 % no nodarbinātajiem vīriešiem, proti, mazāk kā katrs divpadsmitais vīrietis, strādā nepilnu darba laiku.

13 Pēc šīs tiesas domām, *LGSS* 211. panta 3. punkta piemērošana rada nevienlīdzīgu attieksmi par sliktu nepilna darba laika darba ņēmējiem salīdzinājumā ar pilna laika darba ņēmējiem, ciktāl saskaņā ar šo tiesību normu bezdarbnieka pabalsta maksimālais apmērs tiek noteikts, ņemot vērā *IPREM*, kas aprēķināts atkarībā no pēdējo 180 dienu laikā nostrādātā vidējā stundu skaita.

14 Lai ilustrētu šo atšķirīgo attieksmi, tā pati tiesa norāda, ka nepilna darba laika darba ņēmējs, kura apgādībā, tāpat kā prasītājai pamatlietā, nav bērnu, kurš pēdējo 180 dienu laikā pirms darba attiecību izbeigšanas ir strādājis darba laiku, kas atbilst 60 % no pilna darba laika darba ņēmēja darba laika, kurš saņēmis vidējo algu EUR 1 554,52 mēnesī, atbilstoši šai summai veicot sociālās iemaksas, un kurš zaudējis savu vienīgo darbu, lai arī viņš pamato 36 gadu darba stāžu, saņem uz iemaksām balstītu bezdarbnieka pabalstu EUR 652,20 mēnesī (EUR 21,74 x 30 dienas), salīdzinājumā ar pabalstu EUR 1 087,20 (EUR 36,24 x 30 dienas) apmērā, kuru saņemtu pilna darba laika darba ņēmējs ar tādu pašu ģimenes stāvokli, kurš saņēmis tādu pašu algu un veicis tāda paša apmēra sociālās apdrošināšanas iemaksas.

15 Turklāt šī tiesa uzskata, ka objektīvie apstākļi neattaisno *LGSS* 211. panta 3. punktā paredzēto tiesību normu pamatlietā un ka tās radītais iznākums ir acīmredzami nesamērīgs no tiesību uz vienlīdzīgu attieksmi un nediskriminmāciju dzimuma dēļ viedokļa. Tā it īpaši norāda, ka pilna laika darba ņēmēji un nepilna darba laika darba ņēmēji sniedz tādu pašu finansiālo ieguldījumu saistībā ar aizsardzību pret bezdarba risku, pamatojoties uz to saņemto algu, kaut arī saņem ļoti atšķirīga apmēra pabalstus. Šī atšķirīgā attieksme galvenokārt skar sievietes. Tā pieaug proporcionāli nepilna darba laika ilguma koeficientam.

16 Šajos apstākļos *Tribunal Superior de Justicia de la Comunidad Autónoma del País Vasco* (Basku zemes autonomās kopienas Augstākā tiesa, Spānija) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādu prejudiciālu jautājumu:

"Vai Direktīvas 79/7 4. panta 1. punktam tādos apstākļos kā šajā lietā ir pretrunā tāds valsts tiesiskais regulējums, atbilstoši kuram, lai aprēķinātu bezdarbnieka pabalsta apmēru pilnīga bezdarba gadījumā, darba ņēmējam zaudējot vienīgo nepilna darba laika darbu, vispārējam maksimālajam apmēram tiek piemērots tiesību aktos noteikts [samazinošs] nepilna darba laika koeficients, kas procentuālā izteiksmē atbilst nepilna darba laika darba attiecībai pret salīdzināma pilna darba laika darba ņēmēja darbu, ņemot vērā, ka šajā dalībvalstī nepilna darba laika darba ņēmēju lielākā daļa ir sievietes?"

Par prejudiciālo jautājumu

17 Saskaņā ar Tiesas Reglamenta 99. pantu, ja uzdotais prejudiciālais jautājums ir identisks jautājumam, par kuru Tiesa jau ir sniegusi nolēmumu, ja atbilde uz šādu jautājumu skaidri izriet no judikatūras vai ja atbilde uz uzdoto prejudiciālo jautājumu nerada nekādas pamatotas šaubas, Tiesa pēc tiesneša referenta priekšlikuma un pēc ģenerāladvokāta uzklausīšanas jebkurā brīdī var lemt, izdodot motivētu rīkojumu.

18 Šī procesuālā tiesību norma ir jāpiemēro šajā lietā.

19 Jāatgādina, ka, lai gan Savienības tiesības neietekmē dalībvalstu kompetenci organizēt to sociālā nodrošinājuma sistēmas un, tā kā Eiropas Savienības līmenī šīs sistēmas nav saskaņotas, katras dalībvalsts tiesību aktos ir jānosaka sociālā nodrošinājuma pabalstu piešķiršanas nosacījumi, tomēr dalībvalstīm, kad tās īsteno šo kompetenci, ir jāievēro Savienības tiesības (spriedums *Cachaldora Fernández*, C-527/13, EU:C:2015:215, 25. punkts un tajā minētā judikatūra).

20 Tomēr Savienības tiesības principā neietekmē Spānijas likumdevēja izvēli *LGSS* 211. panta 3. punktā paredzēt maksimālo un minimālo bezdarbnieka pabalsta apmēru un piemērot šiem apmēriem samazinošu koeficientu par nepilna darba laika darbu. Tomēr ir jāpārbauda, vai pamatlietā šī izvēle atbilst Direktīvai 79/7 (skat. pēc analoģijas spriedumu *Cachaldora Fernández*, C-527/13, EU:C:2015:215, 26. punkts).

21 Vispirms ir jākonstatē, ka tāds tiesiskais regulējums, kāds tiek aplūkots pamatlietā, neietver tiešu diskrimināciju dzimuma dēļ, jo tas tiek vienādi piemērots gan vīriešu dzimuma, gan sieviešu dzimuma darba ņēmējiem. Tāpēc ir jāpārbauda, vai tas nerada netiešu diskrimināciju, kas balstīta uz šo kritēriju.

22 Attiecībā uz to, vai tāds tiesiskais regulējums kā pamatlietā ietver, kā to ierosina iesniedzējtiesa, netiešu diskrimināciju, no Tiesas pastāvīgās judikatūras izriet, ka netieša diskriminācija pastāv tad, ja, piemērojot valsts pasākumu, kaut arī tas ir neitrāli formulēts, nelabvēlīgā situācijā ir daudz vairāk sieviešu nekā vīriešu (spriedums *Cachaldora Fernández*, C-527/13, EU:C:2015:215, 28. punkts un tajā minētā judikatūra).

23 Šajā lietā ir jānorāda, ka iesniedzējtiesas vērtējums ir balstīts uz divkāršu pieņēmumu, ka pamatlietā aplūkotā valsts tiesību norma, proti, *LGSS* 211. panta 3. punkts, attiecas uz nepilna darba laika darba ņēmēju grupu, kuru lielākoties veido darba ņēmējas sievietes.

24 Šajā ziņā ir jākonstatē, kā tas izriet no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu un kā to norāda arī Spānijas valdība, ka pamatlietā aplūkotā valsts tiesību norma nav piemērojama visiem nepilna darba laika darba ņēmējiem, bet tikai tiem, kuriem, ņemot vērā atalgojumu, ko viņi ir saņēmuši par pēdējām 180 darba dienām, ir jāpiemēro bezdarbnieka pabalsta maksimālais vai minimālais apmērs. Tādējādi vispārējie statistikas dati par nepilna darba laika darba ņēmēju grupu, aplūkojot tos kopumā, neļauj pierādīt, ka šī norma skar daudz lielāku skaitu sieviešu nekā vīriešu (skat. pēc analoģijas spriedumu *Cachaldora Fernández*, C-527/13, EU:C:2015:215, 30. punkts).

25 No Tiesai iesniegtajiem lietas materiāliem arī neizriet, ka ir statistikas dati attiecībā uz darba ņēmēju grupu, kuru it īpaši skar valsts pamatlietā aplūkotā tiesību norma, ar kuriem varētu tikt pierādīts, ka šī tiesību norma skar daudz lielāku skaitu sieviešu nekā vīriešu.

26 Turklāt ir jāprecizē, kā to ir norādījusi Spānijas valdība un Komisija, ka *LGSS* 211. panta 3. punktā paredzētie bezdarbnieka pabalsta maksimālie apmēri, it īpaši pamatlietā aplūkotais apmērs, var radīt tikpat nelabvēlīgu vai pat nelabvēlīgāku situāciju pilna laika darba ņēmējiem, jo šis apmērs tiek noteikts, ņemot vērā *IPREM*, kurš piemērojams visiem darba ņēmējiem.

27 Turklāt apstāklis, ka minētie maksimālie apmēri tiek koriģēti *pro rata temporis*, lai tiktu ņemts vērā nepilna darba laika darba ņēmēja saīsinātais darba laika ilgums attiecībā pret pilna laika darba ņēmēja [darba laika ilgumu], pats par sevi nav jāuzskata par pretrunā esošu Savienības tiesībām (šajā ziņā skat. spriedumu *Österreichischer Gewerkschaftsbund*, C-476/12, EU:C:2014:2332, 23. punkts un tajā minētā judikatūra).

28 Turklāt, kā to pamatoti norāda Komisija, minētā korekcija *prorata temporis* būtībā nodrošina vienādu maksimālo pabalsta apmēru par nostrādātu stundu un tādējādi veicina vienlīdzīgu attieksmi.

29 Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, pamatlietā aplūkotā valsts tiesību norma, pamatojoties uz lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu minētajiem faktiem, nevar tikt uzskatīta par nelabvēlīgu pārsvarā noteiktai darba ņēmēju grupai, šajā gadījumā tiem, kuri ir strādājuši nepilnu darba laiku, *a fortiori*, sievietēm. Šī norma tādējādi nevar tikt kvalificēta kā netieši diskriminējošs pasākums Direktīvas 79/7 4. panta 1. punkta izpratnē.

30 Tādējādi uz jautājumu ir jāatbild, ka tādos apstākļos kā pamatlietā Direktīvas 79/7 4. panta 1. punktam nav pretrunā tāds valsts tiesiskais regulējums, atbilstoši kuram, lai aprēķinātu bezdarbnieka pabalsta apmēru pilnīga bezdarba gadījumā, darba ņēmējam zaudējot vienīgo nepilna darba laika darbu, tiesību aktos noteiktajam maksimālajam bezdarbnieka pabalsta apmēram tiek piemērots samazinošs nepilna darba laika koeficients, kas procentuālā izteiksmē atbilst nepilna darba laika darba ņēmēja darba laika attiecībai pret salīdzināma darba ņēmēja, kas nodarbināts pilnu laiku, darba laiku.

Par tiesāšanās izdevumiem

31 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (septītā palāta) nospriež:

Tādos apstākļos kā pamatlietā Padomes 1978. gada 19. decembra Direktīvas 79/7/EEK par pakāpenisku vienlīdzīgas attieksmes principa pret vīriešiem un sievietēm īstenošanu sociālā nodrošinājuma jautājumos 4. panta 1. punktam nav pretrunā tāds valsts tiesiskais regulējums, atbilstoši kuram, lai aprēķinātu bezdarbnieka pabalsta apmēru pilnīga bezdarba gadījumā, darba ņēmējam zaudējot vienīgo nepilna darba laika darbu, tiesību aktos noteiktajam maksimālajam bezdarbnieka pabalsta apmēram tiek piemērots samazinošs nepilna darba laika koeficients, kas procentuālā izteiksmē atbilst nepilna darba laika darba ņēmēja darba laika attiecībai pret salīdzināma darba ņēmēja, kas nodarbināts pilnu laiku, darba laiku.

[Paraksti]